

ADVIES

Overleg Landelijk Afvalbeheerplan 3

In dit rapport staan de gezichtspunten van de deelnemers aan het Overleg over het derde Landelijk Afvalbeheerplan. De voorzitter van het overleg biedt dit rapport aan de staatssecretaris aan met het verzoek het te benutten in de verdere beleidsvorming.

Datum 25 september 2015
Status Definitief

In het Overlegorgaan infrastructuur en milieu (zie Wet overleg infrastructuur en milieu) voeren (de vertegenwoordigers van) de minister en staatssecretaris overleg met betrokkenen en hun organisaties over beleidsvoornemens op het gebied van infrastructuur en milieu. Het Overleg wordt voorgezeten door een onafhankelijke voorzitter.

Inleiding

Op verzoek van het ministerie van Infrastructuur en Milieu heeft het Overleg Infrastructuur en Milieu in juni 2015 drie overleggen over de inhoud van het derde Landelijk Afvalbeheerplan (LAP3) georganiseerd. Voor de overleggen is een breed scala aan stakeholders uitgenodigd. De deelnemerslijst is toegevoegd. De overleggen dragen bij aan het formuleren van de ambitie en inhoud van het LAP3. De stakeholders waarderen dat zij vroeg in het proces betrokken zijn om te komen tot een nieuw afvalbeheerplan. Het Ministerie van IenM heeft de stakeholders specifiek gevraagd naar de reikwijdte van het Landelijk Afvalbeheerplan, de verantwoordelijkheid van producenten en welke stimulansen voor innovaties met het LAP3 mogelijk zijn. Hieronder volgt hun advies op die thema's en op de sturing door IenM, het voorkomen van free riders en de samenwerking tussen overheid en markt.

Advies

De stakeholders onderschrijven breed het belang van een beleid voor een circulaire economie. Er liggen veel kansen door afval echt als grondstof te zien en te behandelen. De meetlat van succesvol afvalbeleid is nu: hoeveel wordt er verbrand en gestort? Dat moet worden: hoeveel grondstoffen worden circulair ingezet? De meeste stakeholders willen dat de *reikwijdte van het LAP3* verbreed wordt naar de gehele keten. Enkele stakeholders willen echter een LAP3 dat zich primair op afval en recycling richt, omdat het LAP anders teveel uiteenlopende onderwerpen bevat. Beleid voor de circulaire economie moet wat hen betreft op een andere wijze worden verankerd, zoals bijvoorbeeld in het programma 'Van Afval Naar Grondstof'.

Groot belang hechten de stakeholders aan meer harmonisatie van definities en begrippen voor afval, einde-afval en recycling en een betere afstemming tussen verschillende beleidsvelden. Hiervoor verwachten zij *sturing vanuit IenM*. De opeenstapeling van beleid is één van de hoofdoorzaken van de vele discussies rond recycling. Er is dringend behoefte aan een eenduidig begrippenkader. Afstemming is nodig tussen onder meer het nationale afvalpreventieprogramma, REACH, de Europese Kaderrichtlijn Afval, het CE-beleid, VANG en 'Meer en Beter Recycling'. Het eenduidige beleid dient vervolgens vooral functionele eisen te bevatten en geen middelvoorschriften, zoals dat nu voor sommige sectoren het geval is.

De stakeholders benadrukken dat *producentenverantwoordelijkheid* een middel is en geen doel op zich. Het middel producentenverantwoordelijkheid moet alleen ingezet worden daar waar de markt zelf niet in staat is om op basis van marktwerking te opereren. Er zijn grote bedrijven en branches die hun verantwoordelijkheid nemen door bijvoorbeeld het opstellen van verduurzamingsplannen en het werken met een sustainable living plan. Dit varieert van het rekening houden met after life use bij het ontwerpen van nieuwe verpakkingen tot het werken met een eco-design tool om het milieu-effect te bepalen. Kleinere bedrijven profiteren mee als er actief kennisdeling plaatsvindt. Tegelijk vindt op lokaal schaalniveau veel innovatie voor de circulaire economie plaats. De stakeholders zien de overheid als stimulator voor het beter benutten en delen van de aanwezige kennis in wetenschap, industrie, bedrijfsleven en lokaal. Als dit voldoende gebeurt zijn meer verplichtende vormen van producentverantwoordelijkheid niet altijd nodig vindt een meerderheid van de stakeholders. Enkelen verzoeken de overheid met meer dwingende maatregelen voor producenten, design for recycling en duurzaam inkopen te komen. Volgens deze stakeholders kan op die manier een circulaire economie sneller bereikt worden.

Sterk benadrukt wordt het belang bij producentenverantwoordelijkheid van het *voorkomen van free riders* door als overheid te zorgen voor prikkels, zowel positief als negatief. Zonder effectieve handhaving aan het begin van de keten, in combinatie met straffen of belonen, zullen veranderingsprocessen richting een circulaire economie niet of heel langzaam op gang komen. De stakeholders benoemen opties als het stellen van realistische normen, meer middelen op het gebied van handhaving inzetten, de optie 'algemeen verbindend verklaren' van toepassing laten zijn of producenten inzicht bieden in de gegevens van free riders.

De stakeholders willen de *samenwerking tussen overheid en markt* verder verbeteren. Zij willen samen met de experts uit de recyclingmarkt aan een verfijning van de afvalhiërarchie werken, op basis van de technieken en toepassingen die in Nederland beschikbaar zijn. Onderdeel daarvan is het zoveel mogelijk voorkomen van vervuild residu in de keten. De systematiek van kwalificatie moet flexibel zijn om snel op veranderende omstandigheden in te kunnen spelen. Ook vragen zij als branche ruimte om zelf een rekentool te ontwikkelen om te bepalen hoe goed recycling is. Ook in het opstellen van de sectorplannen is het vanaf het begin af aan goed betrekken essentieel. Dit gebeurt tot nu toe te beperkt. Ook heeft de overheid een belangrijke rol als launching customer. En kan de overheid, samen met de markt, campagnes organiseren om gedrag van consumenten te beïnvloeden.

De stakeholders willen in het LAP3 aparte aandacht voor *innovatie*. Vooral in het mogelijk maken van experimenten en het eenvoudig opschalen indien een experiment succesvol is gebleken, kan het LAP een rol spelen. Ook is gesuggereerd een kader op te stellen voor overheden voor de beoordeling van verschillende innovatieve opties om de manier waarop wordt ingekocht verder te brengen, bijvoorbeeld met duurzaamheids- en innovatiecriteria. Als laatste is aangedrongen op het uitvoeren van een 'circulaire toets' op bestaande wetgeving, inclusief aanpalende, om te bekijken of en zo ja hoe die innovatie in de weg staat.

Colofon

Voorzitter	Pieter Jan Biesheuvel
Contactpersoon	Heleen Smit <i>Secretaris Overleg IenM</i> T 070 456 8999 M 06 11 31 70 19 E-mail: heleen.smit@minienm.nl
Kenmerk	IENM/BSK-2015/162769
Bijlage(n)	Deelnemerslijst

Bijlage 1: Deelnemerslijst werksessies LAP3 juni 2015

Organisatie	Naam
Afvalzorg	Joost Bouman
AkzoNobel	Marinus den Hartogh
AkzoNobel	Fiona Woudenberg
ARN	Angelina Molenaar
ARN	Aarnout van Duuren
ARN	Pieter Kuiper
ARN	Johan Blom
ARN BV	Harry Arends
ATM Moerdijk	Oskar van der Berg
Attero	Robert Corijn
Attero	Robert Jan Saft
BituRec	Rob Smits
BRBS Recycling	Max de Vries
BVOR	Arjen Brinkmann
CE	Geert Bergsma
De AfvalSpiegel	Wim Snijder
DPI Value Centre	L. Jetten
Ffact/RecyBEM	Marijn van der Maesen
FHG	Ton Holtkamp
FUMO	Remko Tieleman
Greenwaste	H.J. Bos
HVC Groep	Wiebe Bosma
Koninklijke vereniging van Nederlandse papier- en kartonfabrieken	Corneel Lambregts
Ministerie van Economische Zaken	Roelof Jan Donner
MRF	Hans Koning
NedVang	Coen Bertens
North Refinery	Katharina Siebert
NRK Recycling	Bernard Merckx
NVPG	Jaap van der Bom
Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant	San Adelaar
Omgevingsdienst Zuid-Oost Brabant	Roger Smeets
Omrin	Hein Grafhorst
Probasys Benelux	Lodewijk Niemöller
Provincie Noord-Brabant	Dirk van der Kroef
Provincie Overijssel	Gerard Groen
RecyBEM	Joost Kester Jacobs
ROVA	Natascha Spanbroek
Sanquin	Willem Sjardin
Shanks Nederland B.V.	Jan Thewissen
Sita	Jan van Zon
Stiba	Henk Jan Nix
Stichting Duurzaam Verpakkingsglas	Robert van Notten
Tata Steel	Ruud Busink
TNO	Ton Bastein
Twee "R" Recycling Groep BV	Anton Reef
Twence	Wim de Jong

OVERLEG INFRASTRUCTUUR EN MILIEU

Unilever	Rolf van Sprang
Vereniging Afvalbedrijven	Dick Hoogendoorn
Vereniging Afvalbedrijven	Han van Rijssen
Vlakglas Recycling Nederland	Cor Wittekoek
VNP	André Habets
VOMS	Arie Nijdam

IenM - directie Duurzaamheid	Peter Frijns
IenM - directie Duurzaamheid	Marlou Gerrekens
IenM - directie Duurzaamheid	Inge Smits
RWS Leefomgeving	Marco Kraakman

Voorzitter (3 juni)	Jacques Handelé
Voorzitter (9 en 16 juni)	Pieter Jan Biesheuvel
IenM - directie Participatie (secretaris)	Steven Wouda
IenM - directie Participatie (secretaris)	Heleen Smit
IenM - directie Participatie (algemeen secretaris)	Erik Pool